International Journal of Academic Research P-ISSN: 2348-7666: Impact Factor: 7.215
Homepage: https://www.ijar.org.in/
Volume-13, Issue-2, April-June-2026
This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License [CC BY 4.0]

Research Article

ಸೋಫೋಕ್ಲಿಸ್‌ನ "ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್": ವಿಧಿ, ಮಾನವ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶೆಯ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಕೆ.ಎನ್.
ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ – ೫೬೨೧೦೧

ಸಾರಲೇಖ:

ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪುರಾಣ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಗೀತಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ. ದೇವರು ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಬಂಧ, ವಿಧಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನ, ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ, ವೀರತ್ವ ಮತ್ತು ಮಾನವ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳು ಅದರ ಪ್ರಮುಖ ಚಿಂತನಾ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್ ದುರಂತ ನಾಟಕವು ಮಾನವ ಜೀವನದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಂತರಂಗದ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ ಕಲಾರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಸೋಫೋಕ್ಲಿಸ್‌ನ 'ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್' ಗ್ರೀಕ್ ದುರಂತ ನಾಟಕದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಟಕದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಈಡಿಪಸ್ ಎಂಬ ರಾಜನ ಜೀವನವಿದೆ. ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ತಾಯಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವನೆಂಬ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಕೊನೆಗೆ ಅದೇ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯ ನೆರವೇರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಧಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಸಂಬಂಧ ನಾಟಕದ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾಟಕವು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನ, ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಭ್ರಮೆ, ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕುರುಡುತನ, ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಫಿಂಕ್ಸ್‌ನ ಒಗಟನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಈಡಿಪಸ್ ತನ್ನದೇ ಜೀವನದ ಒಗಟನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ವಿಫಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸತ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದಾಗ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಗುರುತು ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಭಯಾನಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಪತನವು ಕೇವಲ ರಾಜನ ದುರಂತವಲ್ಲ; ಅದು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದತ್ತ ಸಾಗುವ ಮಾನವನ ನೋವಿನ ಪ್ರಯಾಣವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು: ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ, ದುರಂತ ನಾಟಕ, ಸೋಫೋಕ್ಲಿಸ್, ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್, ವಿಧಿ, ಮಾನವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸತ್ಯಶೋಧನೆ, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ, ನಾಟಕೀಯ ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಟೈರಿಸಿಯಸ್.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ್ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಗ್ರೀಕರು ಮಾನವ ಜೀವನವನ್ನು ಕೇವಲ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವವಾಗಿ ನೋಡದೆ ಅದರ ಅರ್ಥ, ಮಿತಿ ಮತ್ತು

ಉದ್ದೇಶಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕನ್ನು ದೇವರುಗಳು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ? ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆಯೇ? ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆಯೇ? ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೊಣೆಗಾರ? ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಗ್ರೀಕ್ ದುರಂತ ನಾಟಕವು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಸವಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದ ಈ ನಾಟಕವು ಕ್ರಮೇಣ ಮಾನವ ಜೀವನದ ನೈತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಎಸ್ಕಿಲಸ್, ಸೋಫೋಕ್ಲಿಸ್ ಮತ್ತು ಯೂರಿಪಿಡಿಸ್ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಮುಖ ನಾಟಕಕಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಸೋಫೋಕ್ಲಿಸ್ ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವ, ವಿಧಿ, ನೈತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದನು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 'ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್' ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಾಟಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈಡಿಪಸ್ ಥೀಬ್ಸ್‌ನ ಪ್ರಜೆಗಳ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಥೆ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಅವನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಅಪರಾಧಿಯೇ ತಾನಾಗಿರುವುದು ಬಹಿರಂಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊರಗಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ತನಿಖೆ ಕೊನೆಗೆ ಅವನನ್ನೇ ಅವನ ಎದುರು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾಟಕದ ಕಥೆಯು ಹೊರಗಿನ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಒಳಗಿನ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದತ್ತ ಸಾಗುವ ಒಂದು ದುರಂತ ಪ್ರಯಾಣವಾಗಿದೆ.

'ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್' ನಾಟಕದ ಕಥಾ ಹಿನ್ನೆಲೆ:

ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಕಥೆಯ ಆರಂಭವೇ ಒಂದು ಭಯಾನಕ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯಿಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಥೀಬ್ಸ್‌ನ ರಾಜ ಲಾಯಸ್ ಮತ್ತು ರಾಣಿ ಜೋಕಾಸ್ಟಾಗೆ ಗಂಡು ಮಗು ಜನಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಸಂತೋಷದ ಜೊತೆಗೆ ಭಯವೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಆ ಮಗುವೇ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ತಾಯಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವನು ಎಂಬ ದೇವವಾಣಿ ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಮಗುವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನಿಗೆ ಆದೇಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸೇವಕನಿಗೆ ನಿರಪರಾಧ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮನಸ್ಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಗುವನ್ನು ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಒಬ್ಬ ಕುರುಬನ ಮೂಲಕ ಮಗು ಕೊರಿಂತ್‌ಗೆ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಕೊರಿಂತ್‌ನ ರಾಜ ಪಾಲಿಬಸ್ ಮತ್ತು ರಾಣಿ ಮೆರೋಪೆ ಆ ಮಗುವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಗುವೇ ಮುಂದೆ ಈಡಿಪಸ್ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

ಈಡಿಪಸ್ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಜನ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕೊರಿಂತ್‌ನ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಯುವಕನಾದ ನಂತರ ತನ್ನ ಜನ್ಮದ ಕುರಿತು ಅನುಮಾನ ಮೂಡಿದಾಗ ಸತ್ಯ ತಿಳಿಯಲು ಡೆಲ್ಫಿಯ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ "ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ತಾಯಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವೆ" ಎಂಬ ಭಯಾನಕ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಪಾಲಿಬಸ್ ಮತ್ತು ಮೆರೋಪೆಯೇ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಈಡಿಪಸ್ ಅವರಿಂದ ದೂರವಾಗಲು ಕೊರಿಂತ್‌ಗೆ ಮರಳದೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಧಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡಿದ ಈ ಪ್ರಯಾಣವೇ ಅವನನ್ನು ವಿಧಿಯತ್ತ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧನೊಂದಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಜಗಳ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ವೃದ್ಧನನ್ನು ಈಡಿಪಸ್ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ತಂದೆ ಲಾಯಸ್ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದೆಂದು ಮನೆಯಿಂದ ದೂರವಾದ ಈಡಿಪಸ್ ತಿಳಿಯದೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಕೊಂದು ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯ ಮೊದಲ ಭಾಗವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮುಂದೆ ಈಡಿಪಸ್ ಥೀಬ್ಸ್‌ಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಗರವನ್ನು ಸ್ಫಿಂಕ್ಸ್ ಎಂಬ ಭಯಾನಕ ಜೀವಿ ಕಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕಠಿಣ ಒಗಟನ್ನು ಈಡಿಪಸ್ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಥೀಬ್ಸ್ ಸ್ಫಿಂಕ್ಸ್‌ನ ಭಯದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಕನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ಲಾಯಸ್‌ನ ವಿಧವೆ ಜೋಕಾಸ್ಟಾಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಜೋಕಾಸ್ಟಾ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ತಾಯಿ ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯ ಎರಡೂ ಭಾಗಗಳು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನೆರವೇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸತ್ಯ ಇನ್ನೂ ಮರೆಮಾಚಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸತ್ಯ ಹೊರಬರುವ ಸಂದರ್ಭವೇ ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯ ಕಥಾಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಥೀಬ್ಸ್‌ನ ಮಹಾಮಾರಿ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಶೋಧನೆಯ ಆರಂಭ:

ಈಡಿಪಸ್ ಥೀಬ್ಸ್‌ನ ರಾಜನಾಗಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಜನರ ಗೌರವವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಫಿಂಕ್ಸ್‌ನಿಂದ ನಗರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ವೀರನಾಗಿ ಅವನ ಕೀರ್ತಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಆಡಳಿತದ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಥೀಬ್ಸ್ ಮೇಲೆ ಭೀಕರವಾದ ಮಹಾಮಾರಿ ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಜನರು ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಆತಂಕ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ನಗರವೇ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತವಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜನರು ತಮ್ಮ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈಡಿಪಸ್ ಅವರ ನೋವನ್ನು ಕಂಡು ದುರಂತದ ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮಾವ ಕ್ರಿಯೋನ್‌ನನ್ನು ಡೆಲ್ಫಿಯ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ದೇವವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರಿಯೋನ್ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮಹಾಮಾರಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದಿನ ರಾಜ ಲಾಯಸ್‌ನ ಕೊಲೆಗಾರನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಕೊಲೆಗಾರನನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಥೀಬ್ಸ್ ಮೇಲಿನ ಶಾಪ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ದೇವವಾಣಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಈಡಿಪಸ್ ತಕ್ಷಣ ತನಿಖೆ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಉದ್ದೇಶ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಈ ತನಿಖೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾಟಕದ ದುರಂತ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಅಡಗಿದೆ. ಈಡಿಪಸ್ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಅಪರಾಧಿಯೇ ತಾನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಲಾಯಸ್‌ನ ಕೊಲೆಗಾರನ ಹುಡುಕಾಟವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಅಪರಾಧ ತನಿಖೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಸ್ವಂತ ಭೂತಕಾಲದ ಹುಡುಕಾಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಅವನು ತನ್ನದೇ ಗುರುತಿನತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಟೈರಿಸಿಯಸ್ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ–ಅಜ್ಞಾನದ ಸಂಘರ್ಷ:

ಲಾಯಸ್‌ನ ಕೊಲೆಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಈಡಿಪಸ್ ಕುರುಡ ದಾರ್ಶನಿಕ ಟೈರಿಸಿಯಸ್‌ನನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆಸುತ್ತಾನೆ. ಟೈರಿಸಿಯಸ್ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಕುರುಡನಾದರೂ ದೇವರಿಂದ ದೊರೆತ ಒಳನೋಟ ಹೊಂದಿರುವ ಭವಿಷ್ಯಜ್ಞಾನಿ. ಅವನಿಗೆ ಲಾಯಸ್‌ನ ಕೊಲೆ ಮತ್ತು ಈಡಿಪಸ್‌ನ ನಿಜವಾದ ಗುರುತು ತಿಳಿದಿದೆ. ಈಡಿಪಸ್ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಟೈರಿಸಿಯಸ್ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಈಡಿಪಸ್‌ಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ನೋವನ್ನು ಅವನು ಅರಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಹಠ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಕೊನೆಗೆ ಲಾಯಸ್‌ನ ಕೊಲೆಗಾರನೇ ಈಡಿಪಸ್ ಎಂಬ ಭಯಾನಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈಡಿಪಸ್ ಆ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಟೈರಿಸಿಯಸ್ ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಚು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಕೋಪ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಅವನಿಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಕೇತಾತ್ಮಕ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಟೈರಿಸಿಯಸ್ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕುರುಡನಾಗಿದ್ದರೂ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲನು; ಈಡಿಪಸ್‌ಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ದೈಹಿಕ ದೃಷ್ಟಿಗಿಂತ ಆಂತರಿಕ ಜ್ಞಾನವೇ ನಿಜವಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಅರ್ಥ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಜೋಕಾಸ್ಟಾಳ ಅನುಮಾನ ಮತ್ತು ಮೂರು ದಾರಿಗಳ ಸಂಗಮ:

ಟೈರಿಸಿಯಸ್‌ನ ಆರೋಪವನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿದ ಈಡಿಪಸ್‌ನನ್ನು ಜೋಕಾಸ್ಟಾ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಜವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಳು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನದ ಒಂದು ಘಟನೆ ಅವಳು ವಿವರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಲಾಯಸ್ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುವನೆಂಬ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿ ಕೇಳಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ದೂರ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿ ನೆರವೇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಜೋಕಾಸ್ಟಾ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ವಿವರ ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕದಡುತ್ತದೆ. ಲಾಯಸ್ ಮೂರು ದಾರಿಗಳು ಸೇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೊಲೆಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಅವಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಈಡಿಪಸ್‌ಗೆ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ತಾನು ಕೂಡ ಮೂರು ದಾರಿಗಳು ಸೇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧನನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಅನುಮಾನ ಗಂಭೀರವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾನು ಕೊಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಲಾಯಸ್ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ಷಣದಿಂದ ತನಿಖೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವನ ಸ್ವಂತ ಭೂತಕಾಲದತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತದೆ.

ಕೊರಿಂತ್‌ನ ದೂತ ಮತ್ತು ಜನ್ಮರಹಸ್ಯ:

ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಆತಂಕದ ನಡುವೆ ಕೊರಿಂತ್‌ನಿಂದ ಒಬ್ಬ ದೂತ ಥೀಬ್ಸ್‌ಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಈಡಿಪಸ್‌ನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ರಾಜ ಪಾಲಿಬಸ್ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಈಡಿಪಸ್‌ಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನೆಮ್ಮದಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿ ಪಾಲಿಬಸ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಅದು ನೆರವೇರಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ದೂತನು ಮತ್ತೊಂದು ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಾಲಿಬಸ್ ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಜೈವಿಕ ತಂದೆಯಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಈಡಿಪಸ್‌ನನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ಪಡೆದು ಪಾಲಿಬಸ್ ಮತ್ತು ಮೆರೋಪೆ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು.

ಈ ಮಾಹಿತಿ ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಜನ್ಮರಹಸ್ಯದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅವನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ವಿಚಾರಣೆ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲಾಯಸ್‌ನ ಅರಮನೆಯ ಹಳೆಯ ಕುರುಬನನ್ನು ಕರೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರುಬನು ಕೊನೆಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಲಾಯಸ್ ಮತ್ತು ಜೋಕಾಸ್ಟಾಗೆ ಜನಿಸಿದ ಮಗುವೇ ಈಡಿಪಸ್. ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯ ಭಯದಿಂದ ಆ ಮಗುವನ್ನು ದೂರ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮಗು ಬದುಕಿ ಕೊರಿಂತ್‌ಗೆ ತಲುಪಿ ರಾಜದಂಪತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಈ ಸತ್ಯ ಬಹಿರಂಗವಾದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳು ಒಂದೇ ಸರಪಳಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈಡಿಪಸ್ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂದ ವೃದ್ಧನೇ ಲಾಯಸ್. ತಾನು ವಿವಾಹವಾದ ಜೋಕಾಸ್ಟಾಳೇ ತನ್ನ ತಾಯಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯ ಎರಡೂ ಭಾಗಗಳು ನಿಜವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜೋಕಾಸ್ಟಾಳ ದುರಂತ ಅಂತ್ಯ:

ಸತ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲು ಅರಿತವರಲ್ಲಿ ಜೋಕಾಸ್ಟಾಳೂ ಒಬ್ಬಳು. ತನ್ನ ಪತಿಯೇ ತನ್ನ ಮಗ ಎಂಬ ಭೀಕರ ವಾಸ್ತವ ಅವಳ ಮುಂದೆ ನಿಂತಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯ ನೆರವೇರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಈಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ತೀವ್ರ ಮಾನಸಿಕ ಆಘಾತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಜೋಕಾಸ್ಟಾ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಮರಣವು ಈಡಿಪಸ್‌ನ ದುರಂತವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಕುರುಡುತನ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ:

ಜೋಕಾಸ್ಟಾಳ ಮರಣದ ನಂತರ ಈಡಿಪಸ್ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಜೀವನದ ಮೇಲಿದ್ದ ಭ್ರಮೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ. ತಾನು ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದೇನೆ, ತಾಯಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಅವನನ್ನು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುರುಡನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಆಳವಾದ ಸಂಕೇತಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಈಡಿಪಸ್‌ಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದಾಗ ಸತ್ಯ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತ ನಂತರ ಅವನು ದೈಹಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನ ಕುರುಡುತನವು ಕೇವಲ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದತ್ತ ಸಾಗಿದ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಹೊರಗಿನ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಈಡಿಪಸ್ ಈಗ ತನ್ನ ಒಳಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ.

ವಿಧಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಪ್ರಯತ್ನ:

'ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್'ನ ಪ್ರಮುಖ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ವಿಧಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದೆ. ಈಡಿಪಸ್ ತನ್ನ ವಿಧಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೊರಿಂತ್‌ನಿಂದ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯ ನೆರವೇರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾಟಕವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಧಿವಾದದ ಕೃತಿಯಾಗಿ ನೋಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈಡಿಪಸ್‌ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೂ ಅವನ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನ ಕೋಪ, ಆತುರ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಸತ್ಯ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಹಠ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಅವನು ಅಪರಾಧವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆ ಯಾರೆಂಬುದೂ ತಾಯಿಯ ಗುರುತೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ನೈತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಈಡಿಪಸ್‌ನ ದುರಂತವು ಮಾನವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಜ್ಞಾನ, ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಶೋಧನೆ:

ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಜ್ಞಾನಶೋಧನೆಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸ್ಫಿಂಕ್ಸ್‌ನ ಒಗಟನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಹೊರಗಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತರ್ಕ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲನು. ಆದರೆ ತನ್ನದೇ ಜೀವನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಜನ್ಮ, ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ಫಿಂಕ್ಸ್‌ನ ಒಗಟನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನದೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಒಗಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಸತ್ಯಶೋಧನೆ ಅವನಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವನ ರಾಜತ್ವ, ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಆ ಸತ್ಯ ಅವನನ್ನು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವು ಒಂದೆಡೆ ನೋವಿನ ಮೂಲವಾದರೂ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಆತ್ಮಪರಿಚಯದ ದಾರಿ ಎಂಬ ದ್ವಂದ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನಾಟಕೀಯ ವ್ಯಂಗ್ಯ:

'ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್'ನ ಕಲಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ನಾಟಕೀಯ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಈಡಿಪಸ್‌ನ ನಿಜವಾದ ಗುರುತು ಮತ್ತು ಅವನ ಭೂತಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಡಿಪಸ್ ಮಾತ್ರ ಆ ಸತ್ಯದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಲಾಯಸ್‌ನ ಕೊಲೆಗಾರನನ್ನು ಶಪಿಸುವಾಗ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಆ ಶಾಪ ತನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಬೀಳಲಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವಾಗ ಅವನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ

ತಾನಾಗಿರುವುದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯಂಗ್ಯವು ನಾಟಕದ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈಡಿಪಸ್ ಸತ್ಯದ ಹತ್ತಿರ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಆತಂಕವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅವನೇ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ದುರಂತ ತನ್ನ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತ ತಲುಪುತ್ತದೆ.

ಈಡಿಪಸ್‌ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ:

ಈಡಿಪಸ್ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸಿ, ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಪ್ರಿಯ ರಾಜ. ಸ್ಫಿಂಕ್ಸ್‌ನ ಒಗಟನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಇದೆ. ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸತ್ಯಶೋಧನೆ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಅವನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಕೋಪವಾಗಿ, ಕೋಪ ಅನುಮಾನವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅನುಮಾನ ಭಯವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಭಯಾನಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಎದುರಿಸಿದಾಗ ಅವನ ಅಹಂಕಾರ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ವೈಭವಕ್ಕಿಂತ ಸತ್ಯದ ಅರಿವು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬ ಹಂತಕ್ಕೆ ಅವನು ತಲುಪುತ್ತಾನೆ.

'ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್' ನಾಟಕ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಗುರುತಿಸಿದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು.

1. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿಧಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧ ಸರಳವಲ್ಲ. ಈಡಿಪಸ್‌ನ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ.
2. ನಾಟಕದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವ ತನಿಖೆ ಕೊನೆಗೆ ಆತ್ಮಪರಿಚಯದ ಹುಡುಕಾಟವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ.
3. ಟೈರಿಸಿಯಸ್‌ನ ಕುರುಡುತನ ಮತ್ತು ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಅಂತಿಮ ಕುರುಡುತನಕ್ಕೆ ಗಾಢವಾದ ಸಂಕೇತಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥವಿದೆ. ದೈಹಿಕ ದೃಷ್ಟಿಗಿಂತ ಆಂತರಿಕ ಜ್ಞಾನವೇ ನಿಜವಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.
4. ಸ್ಫಿಂಕ್ಸ್‌ನ ಒಗಟು ಮತ್ತು ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಜೀವನದ ಒಗಟುಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಇತರರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ ಈಡಿಪಸ್ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುವಾಗ ದುರಂತವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾನೆ.
5. ಈಡಿಪಸ್‌ನ ದುರಂತವು ಕೇವಲ ವಿಧಿಯ ಫಲವಲ್ಲ. ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಕೋಪ, ಆತುರ, ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಹಠವೂ ಕಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ.
6. ನಾಟಕೀಯ ವ್ಯಂಗ್ಯವು ನಾಟಕದ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಸತ್ಯ ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಅಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
7. ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಪತನವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೋಲಿನ ಸಂಕೇತವಲ್ಲ. ಅವನು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೂ ಸತ್ಯದ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಅಂತಿಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೋವಿನ ಜೊತೆಗೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಆಯಾಮವೂ ಇದೆ.

ಸಮಾರೋಪ

ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಾನವ ಜೀವನದ ಆಳವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರೀಕ್ ದುರಂತ ನಾಟಕವು ವಿಧಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ನೈತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ, ಸತ್ಯ, ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು

ಮಾನವ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಫೋಕ್ಲಿಸ್‌ನ 'ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್' ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಈಡಿಪಸ್ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ತಂದೆ ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅವನನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ತಾಯಿಯನ್ನೇ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವಿಧಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ವಿಧಿಯ ನೆರವೇರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ನಾಟಕದ ಅರ್ಥ ಕೇವಲ ವಿಧಿವಾದದಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಡಿಪಸ್‌ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರಗಳೂ ಅವನ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಅವನು ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಹಠಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಯ ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಸೂಚನೆ ಬಂದರೂ ತನಿಖೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನ ಸತ್ಯಶೋಧನೆಯೇ ಅವನ ದುರಂತದ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಯಾಣವಾಗಿಯೂ ನೋಡಬಹುದು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೊರಗಿನ ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ರಾಜ. ಸ್ಫಿಂಕ್ಸ್‌ನ ಒಗಟನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಬುದ್ಧಿವಂತ. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಜೀವನದ ಒಗಟನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಭಯಾನಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಟೈರಿಸಿಯಸ್‌ನ ಕುರುಡುತನ ಮತ್ತು ಈಡಿಪಸ್‌ನ ಅಂತಿಮ ಕುರುಡುತನ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಾಢಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕಣ್ಣುಗಳಿರುವಾಗ ಸತ್ಯ ಕಾಣದ ಈಡಿಪಸ್ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತ ನಂತರ ದೈಹಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕುರುಡುತನವು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನದತ್ತ ಸಾಗುವ ಸಂಕೇತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಡಿಪಸ್‌ನ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಅವನ ನೈತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ. ಅವನು ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವ ಅರಿವೂ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಪರಾಧಗಳೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾನ, ವಿಧಿ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಬಂಧವೇ ಅವನ ದುರಂತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ 'ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್' ಒಬ್ಬ ರಾಜನ ಪತನದ ಕಥೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಕಥೆ. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ವಿಧಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಾನವೀಯತೆ ಅಡಗಿದೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನಾಟಕ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸೋಫೋಕ್ಲಿಸ್‌ನ ಈ ಕೃತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಥೀಬ್ಸ್‌ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿವೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ನಿಯಂತ್ರಣವಿದೆ? ಜ್ಞಾನವು ಅವನನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಅಥವಾ ನೋವಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತದೆಯೇ? ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರಿಯುವುದು ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ? ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ 'ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್'ನ ಶಾಶ್ವತ ಮಹತ್ವ ಅದರ ಕಥೆಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲ; ಅದು ಮಾನವ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತು ಎತ್ತುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. ವಿಧಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಓಡಿದ ಈಡಿಪಸ್ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ದುರಂತವೂ ಇದೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೂ ಇದೆ. ಇದೇ ಸೋಫೋಕ್ಲಿಸ್‌ನ ಕೃತಿಯ ಶಾಶ್ವತ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಮೌಲ್ಯ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಶೇಷಗಿರಿ ರಾವ್ ಎಲ್.ಎಸ್., ಗ್ರೀಕ್ ರಂಗಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನಾಟಕ, ಸ್ವಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೧
2. ಲಂಕೇಶ್ ಪಿ., (ಅನು), ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್ ಮತ್ತು ಅಂತಿಗೊನೆ, ಲಂಕೇಶ್ ಪ್ರಕಾನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೦
3. ರಂಗಣ್ಣ ಎಸ್.ವಿ., ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಗಂಭೀರ ನಾಟಕಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೧೯೭೦
4. ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ., (ಸಂ.), ರಂಗಭೂಮಿ – ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ಸಾಗರ, ೧೯೮೨
5. ಮರುಳಸಿದ್ದಪ್ಪ ಕೆ., ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2018
6. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರೀ ಎ.ಆರ್., ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೮
7. ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ., ರಂಗಪ್ರಪಂಚ, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ಸಾಗರ, ೧೯೯೪

Citation: ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಕೆ.ಎನ್. 2026. "ಸೋಫೋಕ್ಲಿಸ್‌ನ "ದೊರೆ ಈಡಿಪಸ್": ವಿಧಿ, ಮಾನವ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶೆಯ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ". International Journal of Academic Research, 13(2): 199-206.

Copyright: ©2026 ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಕೆ.ಎನ್. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.